

Purperreiger in de polder

Op 10 september komt mijn man thuis van een fietstochtje met een leuke waarneming. Hij heeft een purperreiger gezien in een dichtbegroeide greppel aan de Boezemweg. Toen hij met de verrekijker naar een groepje blauwe reigers in een weiland stond te kijken, ontdekte hij bij toeval de purperreiger. Omdat ik de purperreiger ook graag wil zien, krijg ik een nauwgezette omschrijving van de plek des reigers. De Boezemweg is een stenig en kuilig polderweggetje bij Oude Leede. Ik moet letten op twee windmolens links van de weg, dan een gemaaid weiland rechts en daarna is het de tweede greppel...

Na deze korte uitwisseling spring ik op de fiets richting purperreiger. Het is ongeveer 15 minuten fietsen, dus tegen de tijd dat ik daar aan kom is er al ruim een half uur verstreken sinds de reiger is gezien. Zou hij op me wachten?

Eerdere waarnemingen

Al fietsend denk ik aan mijn eerdere waarnemingen van purperreigers. Ik kan me niet goed herinneren of ik er wel eens eentje heb gezien in de omgeving van Pijnacker. Misschien heb ik jaren geleden één keer een purperreiger zien overvliegen in het Krekengebied, maar het staat me niet helder voor de geest. In de vorige eeuw gingen we vaak in het voorjaar naar de Nieuwkoopse Plassen om purperreigers te zien. We huurden dan een bootje bij de heer Groenendijk in het dorpje Noorden en roeiden urenlang tussen het riet op zoek naar moerasvogels. Bij deze boottochtjes zagen we bijna altijd wel een paar overvliegende purperreigers. De afgelopen jaren komt het nog maar zelden van zo'n roeiexcursie. Vorig jaar zijn we speciaal voor de purperreigers naar de Zouweboezem geweest, een natuurgebiedje in de buurt van Ameide. In "Vogels", het tijdschrift van de Vogelbescherming had een artikel gestaan over de vele purperreigers in dat gebied. Dat wilden we wel eens zien en het viel niet tegen. De purperreigers vlogen af en aan.

In de greppel

Ondertussen ben ik bij de greppel aangekomen waar de purperreiger in zou moeten zitten. Met het blote oog is niets te zien, maar met de kijker zie ik dadelijk de kop en een stuk hals. Hoera, hij is er nog! Wat een onopvallende verschijning. Zonder aanwijzingen zou ik er ongetwijfeld aan voorbij zijn gefietst. De vogel draait zo nu en dan met zijn kop. Als de snavel van mij vandaan is gericht, lijkt het net alsof er een wandelstok met knop tussen de weelderige plantengroei staat.

Aandachtig bekijk ik het weinige dat er is te zien van de purperreiger. De kop is slank en lichtbruin, met weinig tekening en zonder pluimpje aan het achterhoofd. Daaruit blijkt dat het een jonge vogel is. De snavel van purperreigers is langer en dunner dan die van blauwe reigers. In onze vogelgids wordt de snavel van een purperreiger omschreven als een bajonet en de snavel van de blauwe reiger als een dolk. Het verschil in snavelvorm is goed te zien en vergelijkingsmateriaal is vlakbij, want in het weiland naast de greppel lopen enkele blauwe reigers.

Het is een gek gezicht, een reiger in een greppel die naar de oever staat te turen. Gewoonlijk staat een reiger op de oever terwijl hij in de sloot staat te turen. Dit is de omgekeerde wereld

en dat allemaal omdat de purperreiger niet gezien wil worden. Het heimelijke gedrag van purperreigers lijkt op dat van roerdompen, een andere reigersoort die je slechts met veel moeite of geluk te zien krijgt. Meestal zie je ze pas wanneer ze opvliegen. Blauwe reigers en grote zilverreigers krijg je veel gemakkelijker te zien, omdat ze zich niet zo ijverig verstoppen. Vooral grote zilverreigers zie je in een weiland al van verre door hun stralend witte verenpak.

Ongeveer een half uur kijk ik naar de purperreigerkop. De vogel blijft al die tijd op dezelfde plek en van het lijf krijg ik niets te zien. Niet één keer vliegt hij op of klimt hij op de oever. Een toevallig passerend schaap schrikt van de purperreiger. Geen wonder als er opeens een bajonet tussen de planten vandaan komt!

Purperreigers in Nederland

Thuis heb ik de purperreiger opgezocht in de SOVON broedvogelatlas (2002). Bij de tekst staat een tekening van een volwassen purperreiger, die op precies dezelfde manier tussen de planten staat als de vogel aan de Boezemweg. Een mooie illustratie voor dit verhaal. In de broedvogelatlas staat verder beschreven, dat er omstreeks het jaar 2000 zo'n 400 broedparen van de purperreiger zijn geteld in Nederland. Beduidend minder dan de ruim 10.000 blauwe reiger broedparen, die ons land rijk is. De belangrijkste purperreigerkolonies liggen in laagveengebieden in Zuid-Holland, zoals de Nieuwkoopse plassen en de Zouweboezem. Bij de Ackerdijkse Plassen broeden ze (nog?) niet, maar ze worden er wel gezien.

Purperreigers zijn niet het hele jaar in Nederland te vinden. In de herfst trekken ze naar tropisch West-Afrika om daar de winter door te brengen. Tegen de tijd dat deze Verderkijker verschijnt is de purperreiger van de Boezemweg al lang en breed vertrokken naar het zonnige zuiden.

Caroline Elfferich, november 2006